Kapas 14 aptiktas išpreparavus kapą 10, orientuotas Š–P kryptimi (347°–167°). Kapo duobė ryškiai neišsiskyrė. Griaučių ilgis *in situ* – 0,86 m. Vaikas palaidotas galva į P, ant nugaros, ištiestomis kojomis, dešinė ranka sulenkta ant krūtinės, kairė – ant juosmens. Kaukolė sutrupėjusi. Įkapių neaptikta.

Šurfas 4 2x2 m dydžio. Jame iki 1,15–1,2 m gylyje rasti supiltiniai sluoksniai, po jais – įžemis. Šurfą R–V kryptimi kerta dujotiekio trasa. Kapų neaptikta.

Iš viso tyrimų metu aptikti 26 kapai. Juose nerasta įkapių, leidžiančių jas datuoti. Atsitiktinai rasta moneta dar neįrodo, kad toje vietoje mirusieji palaidoti XVII a. pradžioje, jie galėjo būti palaidoti XVII arba XVIII a. 2003 m. Ramybės g. pradėti tyrimai bus tęsiami.

ALYTUS ANCIENT CEMETERY

In the Alytus town, Ramybės street, during the archaeological explorations and exploring investigations, the total area of 81 m^2 was investigated and the area of 105 m^2, the former churchyard of the St. Louis church, was explored. 26 graves with 12 adult and 14 children burials were unearthed. The dead were buried with heads pointing to southeast and with feet to the church. The most dead were buried in wooden coffins. In grave 8 a coffin binding was found, in grave 19 two rosary (?) glass beads. An iron knife, an iron buckle and a shilling of Sigismund Vaza (1617–1618) were found incidentally. In the ancient cemetery burials took place in 17th or 18th centuries A.D.

ŽEMAIČIŲ KALVARIJOS ANTRASIS KAPINYNAS

Bronius DAKANIS

Plungės r. savivaldybė ir UAB „Plungės Jonis“ 2003 m. organizavo archeologinius tyrimus prie Žemaičių Kalvarijos mokyklos, kurių metu aptiktas antrasis Žemaičių Kalvarijos kapinynas.

UAB „Plungės Jonis“, vykdydamas suprojektuotus Žemaičių Kalvarijos miestelio tako nuo centro stadiono link remonto darbus ir nustumdamas paviršinį žemės sluoksnį prie mokyklos įrengiamai mašinų stovėjimo aikštelei, aptiko žmogaus palaikus – kaukolės kaulus. UAB darbus nutraukė ir apie tai pranešė KVAD Telšių teritoriniam padaliniui. Įvertinus radimvietę nuspręsta, kad būtina atlikti žvalgomuosius archeologinius tyrimus, nes čia turėtų būti ir daugiau kapų, o juos užpylus, kapų nykimas žymiai paspartėtų.

Tyrimai vykdyti 2,5 m į PV nuo mokyklos pagrindinių durų laiptų. Toje vietoje ištirtas 52 m^2 plotas su 12 mirusiųjų sveikų ir suardytų kapų liekanomis. Mirusieji laidoti ant nugaros, galva į PR (tik vaikas kape 5 – į R), rankomis, sudėtomis juosmens-krūtinės srityje (tik vaiko kape ir kape 8 – ištiestomis palei šonus), mediniuose karstuose, sukaltuose vinimis. Kape 2 mirusiojo kojų kaulai kelių srityje buvo lyg deformuoti, kojos ištiesintos per drabužį jas vinimis prikalant prie karsto dugno. Tiriant surasta per 80 įvairių dirbinių ar jų fragmentų, datuojamų XVII–XVIII a. Dauguma dirbinių – įkapės: įtveriamasis vienašmenis peilis, žalvarinė apskrita segė, balto smiltainio suploto rutulio formos karolis, apvara (rožinis) iš gintarinių ir kaulinių (?) karoliukų su medalionu, žalvarinis kryželis, dvi sagos, Švedijos karaliaus Ferdinando 1723 m. sidabrinė moneta erė, įvairios kalvio darbo

karstų vinys. Be to, kapuose rasta ir senų molio plytų fragmentų su braukais, keramikos (koklių ir žiestų puodų šukių), spalvotų stiklų, rodančių, jog prieš laidojant mirusiuosius toje vietoje anksčiau stovėjo svarbią reikšmę turintis statinys – 1639 m. pastatyta Žemaičių Kalvarijos bažnyčia (pirmoji bažnyčia stovėjusi piliakalnyje). Tai patvirtina ir ištirtame plote aptiktos metalinės statybinės detalės (geležinis kablys, strypas – vinis ir vyris), kalkių duobė. Be to, kapų duobėse (3, 4 ir 8) rastos trys ankstyvų lipdytų (?) puodų šukės (iš jų – 2 pakraštėliai) su gausiomis grūsto granito įvairaus stambumo priemaišomis molio masėje, degęs akmuo ir tinko gabalėliai, kurie rodo, jog čia, prieš pastatant senąją Žemaičių Kalvarijos bažnyčią ir įkuriant kapinyną, buvo įsikūrusi gyvenvietė.

Išsiaiškinta, jog 1936 m., statant parapijos salę, kapinyno kalvos PV pašlaitėje buvo aptikta žmonių kaulų. Jų buvę aptikta ir mokyklos statybos metu XX a. 6-ajame dešimtmetyje.

Žemaičių Kalvarijos antrasis kapinynas turi būti įrašytas į NKVR archeologinių vietų sąrašą. Kapinynas yra 0,2 km į Š nuo Žemaičių Kalvarijos piliakalnio, vadinamo Šv. Jono kalnu, ir į R, ŠR nuo kuršiškojo VIII–XIII a. kapinyno, vadinamo Žvizdro kalnu, į Š nuo tilto per Varduvą.

SECOND CEMETERY OF ŽEMAIČIŲ KALVARIJA

In 2003 the archaeological investigations were carried out next to the school of Žemaičių Kalvarija (Plungė district) where during earth- and construction-works human bones were uncovered. After investigation of the area of 52 m^2 in the finding-place, 12 whole and destroyed graves with burial items from the 17th–18th centuries (hafted single-edged knife, bronze round brooch, buckles, various beads, Swedish coin - öre- of 1723 etc.), as well as coffin tacks of smith's work were unearthed. In the grave pits some sherds of handmade pots were found in evidence of once existed ancient settlement. The investigated area contained iron building details, fragments of bricks with wiping traces, some sherds of tiles and broken glass from the Žemaičių Kalvarija church built in 1639. The uncovered unknown theretofore second cemetery of Žemaičių Kalvarija will be recorded into NKVR.

LAUKUVOS ŠV. KRYŽIAUS ATRADIMO BAŽNYČIOS ŠVENTORIUS

Olegas FEDIAJEVAS

2003 m. buvo tęsiami 2002 m. pradėti Laukuvos bažnyčios šventoriaus tyrimai, vykdomi lygiagrečiai su pastato avarinės būklės likvidavimo darbais. Aplink visą bažnyčią ištirta 2–3 m pločio juosta, iš viso 5 perkasos, kurių bendras plotas – 272 m^2. Visose perkasose aptikta žmonių palaidojimų. Mažiau apardyti kapai buvo perkasoje 6, intensyviausiai permaišytas kultūrinis sluoksnis ir labiausiai apardyti kapai – perkasose 5 ir 7. Iš viso ištirti 54 daugiau ar mažiau apardyti kapai. Pavienių žmonių kaulų gausu visose perkasose. Antropologinių tyrimų metu nustatyta, kad minimalus palaidotų individų skaičius ištirtose perkasose – 82. Jų demografinė struktūra visiškai atitinka archeologinėms populiacijoms būdingas proporcijas. Palaidojimai aptikti 0,30–